

4. Hogy a felvidéki nemzetiségi akció amerikai pénzen szíttatnék, annak ez idő szerint nyoma egyáltalán nincs. Úgy látszik azonban, hogy Amerikában magában vannak ilyenmő segélypénztárak, de hogy azok segélyezése átnyúlnék egészen ide, azt kitudni nem lehetett.

Általában véve a helyzet a népre nézve jelenleg előnyös, amennyiben Amerikában sok pénzt szereznek, és azon itthon — gyakran óriási árákon is — birtokokat szereznek. Csakis a nagy- és főleg a középbirtokosság helyzete válságos, mivel a kivándorlás folytán cseléd nélkül maradnak.

Megjegyzem, hogy ez a mai helyzet, melyben ha bármikor változás állana be, azonnal jelentést teendek.

Ungvárt, 1902. évi december hó 2-án

Gr. Török József s. k.
főispán

H

1902 dec. 2

Gr. Hadik Béla Zemplén megyei főispán jelentése Széll Kálmán miniszterelnöknek a megyei szlovák ki- és visszavándorlók politikai magatartása tárgyában

ME 1902 — XXIII — 4446 (ad 4509)

Zemplén vármegye főispánja

Bizalmas.

1403

szám

főisp. 1902.

Nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök Úr!

Vonatkozással folyó évi november hó 12-én kelt ⁴⁴⁴⁶_{M.E.} I. számú nagybecsű leiratára, van szerencsém tiszteletteljes jelentésemet megtenni.

1. Az Amerikába kivándorolt tótok Zemplén vármegyébe *nagyobbrészt visszatérnek*¹, kivéve azokat, kik ott elpusztulnak, elzülleben vagy Amerikában véglegesen letelepedve, ott állampolgárságot szereznek.

Ezeknek száma átlagosan körülbelül *20%-ra tehető*.²

2- és 3-szor. A visszavándorolt tótok politikai érzelmeiben *nagyobb elváltozások nem észlelhetők*,¹ nevezetesen sem a nagytót, cseh-tót együvértartozósági, vagy a pánszláv és russzofil eszmékkel telítve nincsenek, minélfogva itthon ily eszméket sem propagálnak, és agitációt ki nem fejtenek.

4. Annak nyoma itt nem tapasztalható, hogy a tót nemzetiségi akció Amerikából jött pénzen szíttatnék, végül:

5. amint már fentebb szerencsém volt jelezni, itt nem tapasztalható az, hogy az Amerikából visszatért tótok pánszláv eszmékkel telítve érkeznek vissza.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

S.A.-Ujhely, 1902. december 2.

Gr. Hadik Béla s. k.
főispán

¹ Kék ceruzával aláhúzva.

² Piros ceruzával aláhúzva.